

PAGEO

PALLAS ATHÉNÉ GEOPOLITIKAI ALAPÍTVÁNY

World Economic Forum 2018

WORLD
ECONOMIC
FORUM

COMMITTED TO
IMPROVING THE STATE
OF THE WORLD

Csenger Ádám, Zoltai Alexandra

PAGEO Kutatóintézet - POLICY BRIEF – 2018. 02. 01.

A világ minden tájáról érkeztek vezetők Donald Trump-tól Emmerson Mnangagwa-ig Zimbabwe elnökéig, hogy részt vegyenek a 48. Davosi Világgazdasági Fórumon, amit 2018 január 23-26. között rendeztek. A rendezvényen mintegy háromezer résztvevőt fogadnak, nagyrészt politikai vezetőket, az akadémiai szféra, gazdasági, pénzügyi, üzleti területek, valamint kutatóintézetek képviselőit több mint 100 országból. Az egyik központi téma idén a szilárd gazdaság visszaállítása és a kapitalizmus, valamint a globalizmus jövője volt.

- **Donald Trump** amerikai elnök hangsúlyozta, hogy az **USA nyitott a kereskedelemre** valamennyi országgal, feltéve, **ha a feltételek méltányosak és kölcsönösek.**
- **Steven Mnuchin** amerikai pénzügyminiszter és **Wilbur Ross** amerikai kereskedelmi miniszter szerint a Trump-adminisztráció a **globális kereskedelmi rendszer megreformálását** célozza.
- **Justin Trudeau** kanadai miniszterelnök kiemelte, hogy a **kapitalizmusnak igazságosabbá kell válnia**, továbbá hitet tett a **szabadkereskedelmi megállapodások** mellett.
- **Theresa May** brit miniszterelnök hangsúlyozta, hogy a **technológiai fejlődésnek**, amelyben az Egyesült Királyság vezető szerepet fog játszani, **minden ember javát kell szolgálnia.**
- **Franciaország és Németország** egy **erősebb és egy egységesebb Európai Uniót** szeretne
- **Narendra Modi** **2025-re** meg kívánja duplázni **India gazdaságának** nagyságát
- **Kína** idén **visszafogott**, de még mindig elkötelezett a **globalizmus** mellett és a **protekciónizmus** ellen, valamint Kína belső problémáinak megoldásán dolgozik
- **Dél-Afrika, Angola és Zimbabwe** elnöke is részt vett a fórumon, hogy felkeltse a **külföldi befektetők** figyelmét
- Az **IMF** szerint a **világgazdaság** idén és jövőre nem várt mértékben, **3,9%-kal fog növekedni.**
- **Soros György** élesen **bírált** a **technológiai nagyvállalatokat**, amik szerinte káros hatással vannak az egyénekre, a piaci innovációra és a demokráciára.
- **Jack Ma** felhívta a figyelmet a **kereskedelmi háborúk** veszélyeire és a **globalizmus** előnyeire
- **Sokak** úgy vélik a **mesterséges intelligencia** és a **robotok** veszélyeztetik a munkahelyeket
- Az egyik legfontosabb téma a **Bitcoin** és más **kripto valuták** kérdése volt, mindenki egyetértett abban, hogy ezek mielőbbi **szabályozására** van szükség.

Egyesült Államok – az ország nyitott a méltányos kereskedelemre

Donald Trump beszéde visszafogottságot tanúsított stílusában és tartalmában egyaránt. Célja a **külvilág meggyőzése** volt arról, hogy **Amerika nem akar bezárkózni**. A protekcionizmus helyett az amerikai elnök azt hangsúlyozta, hogy az „**Amerika az első**” szlogen **nem egyenlő „csak Amerikával”**, azaz az ország nem akar elzárkózni a külvilágtól. Az USA teljes mértékben **nyitott a szabadkereskedelmi megállapodásokra**, amennyiben azok **méltányosak és kölcsönösek**. Trump azt is kifejtette, hogy a nemrég elfogadott, republikánusok kezdeményezte adóreform hozzájárul mind az amerikai, mind a világ gazdaság növekedéséhez.¹

Trump szerint **soha nem volt még ilyen kedvező az amerikai gazdasági környezet** a vállalatok működése szempontjából, mivel neki köszönhetően **alacsonyak az adók és kevés a korlátozás**. Az elnök véleménye alapján a **tőzsde** az elmúlt évben több mint **nyolcvanszor ért el rekord magas értékeket**, a **vállalati adócsökkentések** pozitív hatását pedig az alkalmazottak is érezhetik. Trump kijelentette – utalva a nemrég született, mosógépeket és napelemeket sújtó vámokra –, hogy **Amerika többé nem fog szemet hunyni az igazságtalan gazdasági gyakorlatok fölött**, amilyenek például a masszív szellemi termék-lopás, ipari állami támogatás és az állami gazdasági tervezés.² Szerinte kormánya lépései a **nemzetközi kereskedelmi rendszerek megreformálását** célozzák, ezáltal nemcsak az USA, hanem a **világ**

többi országának jólétét is szolgálva. Trump a korábbinál látszólag **békülékenyebb** hangnemet ütött meg a **multilaterális kereskedelmi szerződésekkel** kapcsolatban: azt mondta, **készen áll a Transz-csendes-óceáni Partnerség** országaival akár egyenként, akár egy csoportban **tárgyalni** az USA csatlakozásáról.³

Trump elmondta, hogy **Amerika nyitott a vállalkozások előtt** és ismét **versenyképes**. Az elnök azonban valószínűleg otthoni szavazótáborához is beszélt, amikor hangsúlyozta, hogy csak az **elfelejtettek hangjára való figyelemmel** és válaszórással tudunk egy **mindenki számára elérhető jövőt** létrehozni, ebben pedig a Davosban összegyűlt **elitnek nagy felelőssége** van. Az elnök kiemelte azt is, hogy az amerikai hadsereg sokat költenek, a „**lator államok**”, a terrorizmus és a revizionista hatalmak miatt pedig arra **kérte Amerika barátait és szövetségeseit**, hogy **áldozzanak a saját védelmükre és teljesítsék pénzügyi kötelezettségeiket**, hiszen közös biztonságunk megköveteli, hogy mindenki kivegye a részét.⁴

Beszéde után azonban, amikor kérdezni lehetett, Trump egy másik, jól ismert arcát mutatta: támadta a szerinte **aljas és álhírekkel operáló médiát**, ami az üzleti vezetők, politikusok, akadémikusok és a média képviselőiből álló **közönség egyes tagjaiból hangos nemtetszést** váltott ki. Az elnök nem feledkezett meg a **demokraták szidásáról**, valamint a **saját üzleti sikereivel való dicsekvésről** sem. Szórványos taps zárta az eseményt, ugyanakkor a visszajelzések alapján sokan viszonylag jónak értékelték Trump teljesítményét.⁵

Steven Mnuchin, az **amerikai pénzügyminiszter** úgy vélte, Amerikának továbbra is **különleges viszonya** van az **Egyesült Királysággal**, ami szerinte a jövőben is folytatódni fog. Mnuchin azt mondta, az **USA támogatja az Egyesült Királyságot** az EU-val folytatott **Brexit-tárgyalások** során, mivel érdekében áll a sikeres átmenet; amikor pedig az Egyesült Királyság **készen áll**, az **USA kész lesz megkötni vele egy előnyös kereskedelmi szerződést**, mivel az európai ország továbbra is a „**sor elején van**”. Wilbur Ross, az **amerikai**

kereskedelmi miniszter szintén **optimista hangot** ütött meg az angol nemzetközi kereskedelmi miniszterrel való találkozáját követően.⁶

Mindazonáltal **mindkét miniszter** arra **figyelmeztetett**, hogy Amerika arra készül, hogy további, az általa **igazságtalannak tartott kereskedelmi gyakorlatok megelőzését** szolgáló **intézkedéseket** foganatosítson, ugyanakkor **viSSzautasították**, hogy ez **protekciónizmus** lenne, illetve az USA izolacionista politikát folytatna. Szerintük valójában arról van szó, hogy az amerikai **adminisztráció** megpróbálja **megreformálni a globális kereskedelmi rendszert**, amely egyre **működésképtelenebb**. Mnuchin szerint az USA nem protekciónista kereskedelmi politikát folytat, hanem **szabad és méltányos kölcsönös kereskedelmet** szeretne, ennek megfelelően Amerika **bármely ország előtt nyitva áll**, amely **kölcsönös alapon** kíván vele kereskedni.⁷

Mnuchin szerint Trump világossá tette, hogy a nagy kereskedelmi különbségek tarthatatlanok, az amerikai kormányban pedig teljes az egység a **keményebb kereskedelempolitikai fellépést** illetően. Ross úgy fogalmazott, hogy bizonyos nagyszabású, 2017-ben indított **kereskedelmi kezdeményezések 2018-ban** fognak „beérni”. Az elkövetkező hetekben várható, hogy Trump **lépéseket tesz a Kína szellemi tulajdont** illető eljárásaival kapcsolatos **vizsgálat** eredményei alapján, ez pedig sokak szerint **további vámokat** és a **kínai befektetések elleni fellépést** fog jelenteni. Ross a **Kereskedelmi Világszervezet (WTO)** kapcsán elmondta, hogy szerinte egy **régi rendszerről** van szó, amelyet **modernizálni** kell, mivel miközben a világ és a gazdaságok megváltoztak, a **WTO nem igazán változtatott a szerepén**. A miniszter úgy látja, a **világ** is egyre inkább felismeri a **reform szükségességét**, ugyanakkor meglátása szerint a **világ nagy része képmutató**, amiért kiáll a **szabadkereskedelem és a multilaterális rendszer** mellett, mivel épp az ezt hangoztató országok **protekciónisták a gyakorlatban**.⁸

Szakítva a korábbi hagyománnyal, miszerint az amerikai pénzügyminiszterek mindig az erős dollárt pártolják, **Mnuchin kijelentette**, hogy a **gyengébb dollár jó az amerikai kereskedelemnek**.

Ez a szokatlan kijelentés ahhoz vezetett, hogy az **amerikai dollár indexe** (amely a dollár értékét hat másik valutával összehasonlítva mutatja) hároméves **mélypontra** zuhant.⁹ **Trump** később próbálta menteni a menthetőt, amikor egy interjúban azt mondta, senkinek nem kellene beszélnie a dollár értékéről, majd hozzátette, ő az **erős dollárt támogatja**. Mnuchin kijelentése ugyanakkor olyan **találgatásokra** adott ismét okot, miszerint az **amerikai kormány** megkísérli majd **leértékelni az amerikai valutát**, hogy (az „Amerika az első”-terv részeként) **növelje az exportot**.¹⁰ Ami a sok vállalatot aggasztó **kereskedelmi háborúk** lehetőségét illeti, különösen a Kínával folytatott kereskedelmi háborúét, Ross szerint egyszerűen arról van szó, hogy a **vállalatok tartanak a változástól**.¹¹

Justin Trudeau – a kapitalizmusnak emberközpontúnak kell lennie

Kanada miniszterelnöke, Justin Trudeau beszédében kiállt a **szabadkereskedelmi megállapodások mellett**. Mint mondta, megpróbálja megmutatni Amerikának, hogy az ilyen **megállapodásoknak vannak előnyei**; ennek megfelelően Kanada azon van, hogy **bebizonyítsa az USA-nak**, hogy az **Észak-amerikai Szabadkereskedelmi Egyezmény (NAFTA)** egy jó **megállapodás**. Trudeau egyúttal azt is bejelentette, hogy Kanada társult a **Transz-csendes-óceáni Partnerséghez**, amiből egy éve Trump kiléptette az USA-t. A kanadai miniszterelnök hangsúlyozta, hogy a Trumpot megválasztó **átlagemberek félelme** a világban zajló **változásoktól jogos**. Mint mondta, az **átlagemberek mindennapjait a technológia megkönnyíti**, azonban a **munkájukat veszélyezteti**.¹² Trudeau **elítélte az agresszív kapitalizmust** és az **átlagemberek kihasználásával vádolta a vállalatokat**,¹³ valamint kifejtette, hogy a világban

tapasztalható **nyugtalanság** csak akkor fog **eltűnni**, ha **figyelünk a dolgozóinkra és az állampolgárainkra**.¹⁴ Trudeau szerint Kanada liberális és globális **hozzállása hozzájárult** ahhoz, hogy az ország a legfejlettebb iparosodott államokat tömörítő **G7 csoport leggyorsabban növekvő gazdasága** legyen. A miniszterelnök ezen kívül **párhuzamot** vont a **nemi egyenlőség** és a **gazdasági növekedés** között; szerinte Kanada kiemelkedő gazdasági növekedésének az egyik fő oka az, hogy **kiterjesztették a szülői szabadságot** és milliárdokat fektettek a **gyermekgondozásba**.¹⁵

Theresa May – hangsúly a technológián, nem a Brexiten

A brit miniszterelnök, Theresa May a **Brexitről alig beszélt**, vélhetőleg azért, hogy **ne ijjesse el** a potenciális **befektetőket**; ezzel azonban **csalódást okozott** azoknak, akik többet szerettek volna megtudni **Nagy-Britannia és az EU jövőbeni kapcsolatáról**.¹⁶ May beszédében a **kétoldalú kereskedelmi megállapodásokra** és főként a **technológiára** helyezte a hangsúlyt. Kifejtette, hogy az **Egyesült Királyság** továbbra is **kiáll a szabadkereskedelem mellett** és **kétoldalú megállapodásokat** szándékozik kötni **számos országgal** a világ minden részéről. May nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy országa **vezető** lesz az „**innovációbarát szabályozás**” terén, és kitért néhány **technológiával** kapcsolatos témára is, így az **automatizáció** okozta **munkahely-megszűnésektől** való félelemre, a **vállalatok társadalmi felelősségvállalására**, valamint arra, hogy az Egyesült Királyság meglátása szerint **vezető hatalom** lesz a **mesterséges intelligencia** terén. May szerint a **technológia** nyújtotta **lehetőségeket ki kell használni**, továbbá törvények és szabályok segítségével **biztosítani kell**, hogy a **jövő mindenki számára előnyös** legyen.¹⁷ Ennek kapcsán May megemlítette, hogy a **befektetőknek mérlegelniük kell** a befektetésre kiválasztott **cégek társadalmi hatását** is. A miniszterelnök azt is elmondta, hogy szerinte a technológiai vállalatoknak tudniuk kellene egy olyan **rendszer** létrehozni, amely **automatikusan törli az elfogadhatatlan internetes tartalmakat**.¹⁸

Cél az erősebb és egységesebb Európai Unió

Franciaország és Németország is megerősítették pozíciójukat annak tekintetében, hogy **erősebbé tegyék Európát**. „**Franciaország visszatért, visszatért Európa élvonalába, mert a francia siker sosem következett be az európai siker nélkül**” mondta Emmanuel Macron beszédében.¹⁹ Szerinte az **Európai Uniónak meg kell találnia a helyét a globalizálódott világban** sürgetve egy olyan **10 éves stratégia** kialakítását, amelyben az EU felvázolja a közös célkitűzéseket a **környezetvédelem, az energia, a társadalmi kohézió és védelem** szempontjából. Macron mindenkit a **protekciónizmus és a nacionalizmus erői ellen** való küzdelemre szólított fel davosi beszédében, véleménye szerint a **globalizmus** jelenleg egy **hatalmas krízisen** megy keresztül, a megoldás kulcsát pedig egy **erősebb Európában** látja, amivel elkerülhető a **világ fragmentációja**. A kereskedelemmel kapcsolatban elmondta, hogy úgy látja, hogy visszafelé halad egy **protekcionista és felosztott rendszer** irányába, ami **aláássa a globalizáció sikereit**. A **klimaváltozást** kérdésért pedig igen borúsan látja, szerinte a **vesztes oldalon állunk** és el fogjuk veszíteni a küzdelmet.²⁰

Macron beszédére reagálva a német kancellár **Angela Merkel** is az **Európa jövőjével** kapcsolatos meglátásairól beszélt és elmondta, hogy az

Európai Uniónak nagyobb felelősséget kell vállalnia és a sorsunkat a kezünkbe kell vennünk.²¹ Felhívta a figyelmet, hogy a **multilateralizmus veszélyben** van. Szerinte az európai **gazdaságpolitikának reorientációra** van szüksége és egy **digitális egységes piac kialakítására**, annak fényében, hogy Európa nagy nyomás alatt áll a nagy amerikai cégóriások miatt.²² A német kancellár szerint a **populizmus megmérgezi Európát** és a nemzetközi együttműködést fenyegeti, valamint megerősítette Németország elköteleződését a **multilaterális megoldások** mellett a **globális problémákat** illetően. Az **eurózóna** mielőbbi **erősítését** sürgeti és együttműködésre szólítja fel a tagokat a **külpolitika** tekintetében is, hiszen anélkül képtelen lesz **tiszta és egységes üzenetet** küldeni olyan nagy országoknak, mint **Amerika, Kína vagy India**, mivel ha a külpolitika **nemzeti szinten zajlik, az európai egység kudarcba dől**.²³ Afrika is szóba került, mégpedig Angela Merkel véleménye alapján nagyon fontos **együttműködni** a kontinenssel ugyanis szerinte sokkal tartoznak a **kolonialista** időkben fakadóan. A **brexit** kérdése is felmerült, amit **sajnálatosnak** tart és az **EU** számára mindenképpen **okuló példa** a tagok közötti kapcsolatok mélyítésére.²⁴

Franciaország és Németország tradicionálisan az európai **integráció húzóerői**, azonban a **Brexit beárnyékolta** ezeket a törekvéseiket. A világ szeme most a két országon van, hogy milyen választ fognak adni az **Európában növekvő populizmusra, protekcionizmusra és a globalizációellenességre**. Azonban több médium is rávilágított arra, hogy Macronnak és Merkelnek **más elképzelései vannak az EU-t illetően**, ami szembeállíthatja a két országot. Például Macron **nagyobb hatalmat** szeretne **Brüsszel** kezébe adni, ahelyett hogy Berlinből irányítanák az eseményeket.²⁵

Modi debütálása és kínai visszafogottság

A fórum első napján politikus részéről az első nagyobb beszédet **Narendra Modi** tartotta, 1997 óta az első indiai miniszterelnök, aki beszédet mond a Világgazdasági Fórumon. Az indiai vezető nem kisebb **célt** tűzött ki országa elé, minthogy hét év alatt, vagyis **2025-re megduplázza India gazdaságát**. A legtöbb Svájcban megjelent vezető úgy viselkedik, mintha országának **sales managere** lenne, ennek tekintetében Modi sem okozott csalódást. Az indiai vezető ígéretet tett a **bürokrácia megkönnyítésére**, ami főként a **befektetőknek** szól a **gördülékenyebb befektetések** miatt és azt állítja, hogy Indiának **2025-re öt trillió dolláros gazdasága** lesz. Továbbá leszögezte, hogy nem csak a befektetés, de az **utazás és a gyártás is könnyebb lesz**, mint valaha. Az IMF becslése szerint, amit Davosban hoztak nyilvánosságra India gazdasága **2018-ban 7,4 százalékkal fog növekedni**, ami nagyjából egybe esik Modi terveivel. A miniszterelnök Indiát és magát is úgy pozícionálta, mint a **globális rend őrzője** figyelmeztetve az újfajta, nemcsak vámjellegű akadályok emelkedésére és a határokon átnyúló befektetések lelassulására.

Szerinte a **globalizmus sokat veszített fényéből** és a **protekcionizmus** erői a **globalizáció ellen munkálkodnak**. Az indiai miniszterelnök valószínűleg ezt egy burkolt üzenetnek szánta **Donald Trumpnak** az „America first” politikájára reflektálva. Modi a **klimaváltozást** az egyik **legfontosabb problémának** emelte ki, amivel a világnak szembe kell néznie. **Cselekvésre szólította fel** az országokat, ami annak tekintetében **igen jelentős és nagy előrelépés**, hogy India általában a **legutolsóként** szokta aláírni a klímával kapcsolatos **megállapodásokat**. Beszédében kiemelte **India demokratikus kultúráját** és hangsúlyozta, hogy országának **nincsenek területi követelései és soha**

nem használt ki más államokat erőforrásai megszerzése miatt, amely üzenet főként Kínának szólt.²⁶

Az idei fórumon Liu He képviselte Kínát, aki Xi Jinping kínai elnök **belső körébe** tartozik és a **legfőbb pénzügyi és gazdasági tanácsadója**. Vezető pozícióban van több intézménynél, ahol a kínai gazdaságpolitikáról döntenek és a kormány gazdaságpolitikájának a fő vázát adják. 2017 októberében a Pártkongresszuson bekerült a Politikai Bizottságba miután előtte sok évig a háttérből koordinálta a kínai gazdasági irányt. A davosi debütálása valószínűleg annak a jele, hogy az elkövetkezendő öt évben ő lesz a kínai gazdaságpolitika szószólója.²⁷

Beszédében kijelentette, hogy Kína **új reformokat fog bevezetni** ebben az évben, azonban arra nem tért ki pontosan, hogy mik lesznek ezek a reformok. A Deng Xiaoping féle **reform és nyitás** politikájának a folytatását tervezik, ami idén ünnepli **40 éves évfordulóját** és leszögezte, hogy a nyitás nem csak Kínának fontos, hanem az egész világ számára is. A 2017-es Davosi Világgazdasági Fórumon maga Xi Jinping vett részt és mély benyomást gyakorolt a világra miután beszédében kijelentette, hogy Kína a **globalizáció és a nyitott piacok mellett áll**, valamint felszólította a **gazdasági és a politikai elitet**, hogy **utasítsák el a kereskedelmi háborút és a protekcionizmust**. Ennek a visszaidézésére Liu He ezt újra megerősítette idén is és elmondta, hogy a **protekcionizmus** minden formája **ellen szigorúan kiállnak** és leszögezte, hogy Kína **nagyobb hozzáférhetőséget** fog biztosítani a **pénzügyi piacaihoz és növelni fogja az importját**.²⁸

Liu He elmondta, hogy Peking előrefelé halad a **gazdasági globalizmus** terén, ami **konkrét tettekkel** fog párosulni. Továbbá rámutatott arra, hogy a **pénzügyi piacon** még mindig **mélyen gyökerező problémák** vannak, amik a **2008-as válság óta** nem lettek megoldva. A problémák megoldására **globális összefogást** javasol. Rávilágított továbbá a **kínai pénzügyi rendszer gyengeségeire** is és ígéretet tett a problémák megoldására és egy **elfogadhatóbb és nyitottabb pénzügyi szektor** létrehozására, ami elmélyíti az **integrációt** a globális kereskedelmi szabályokkal.²⁹

Beszédének **három fő üzenete** volt: **nyitás, lehetőség és fejlődés**. Kína a **piac** számára továbbra is **meghatározó szerepet** szán az erőforrások elosztásában és nagyobb figyelmet kap a **tulajdon védelme**, főként a **szellemi tulajdon** tekintetében. Liu nemcsak a tavalyi davosi beszédet idézte fel, hanem Xi Jinping a **19. Pártkongresszuson** elmondott üzenetét vagy is Kína **nem fogja bezárni kapuit** a világ előtt, sőt egyre inkább **ki fogja azt tárni**. A kínai belpolitika üzenete így már nemzetközi legitimizációt is nyert.

A kínai vezetés szerint Kína **fejlődése három megoldásra váró problémával** néz szembe: a **kockázat-megelőzés**, a **szegénység csökkentése** és a **szennyezettség kontrollálása**. Mind a három kérdésre **három év alatt** terveznek megoldást találni és orvosolni a problémát. Végezetül az **Új Selyemút** is szóba került, amelynek a koncepciója Liu és Kína szerint az **egész világ számára lehetőségeket és előnyöket** hordoz.³⁰

Dél-Afrika

Afrika három újdonsült vezetője is részt vett a Davosi Világgazdasági Fórumon **Angola és Zimbabwe** elnöke, valamint az Afrikai Nemzeti Kongresszus elnöke **Dél-Afrika** képviselőjeként, hogy tudatosítsák a résztvevőkben, **országaiik visszatértek** az üzleti életbe.

Közülük a legismertebb Cyril **Ramaphosa**, aki Jacob Zuma-t váltotta az **Afrikai Nemzeti Kongresszus elnöki** pozíciójában, habár még nem Dél-Afrika elnökeként, az elvárások így is nagyok vele szemben, hogy kezelje az ország helyzetét.

Ramaphosa többek között **üzleti reformokat** ígért és **leszámolást a korrupcióval**.³¹

A legnagyobb figyelmet kapó pedig nem más, mint Emerson **Mnangagwa**, aki novemberben lépett Robert **Mugabe** helyére **Zimbabwe elnökségében 37 év** után, habár pozícióját katonai puccsal szerezte. Az új elnöknek bizonyos szempontból könnyebb dolga lesz, mint Ramaphosa-nak, ugyanis **Zimbabwe** elérte a **mélypontot**, az országnak **nincs saját valutája, nincs kapcsolata multilaterális intézményekkel**, és a **külföldi befektetés** is nagyon **kevés** van. Mégis Zimbabwe lehet Afrika egyik **sikertörténete**, ugyanis a kontinens **legtanultabb lakosságával** rendelkezik, habár sokan külföldön próbálnak szerencsét, mégis csak a megfelelő jelle várnak, hogy hazavigyék a **know how-t** és a **pénzt**.³²

A legkevésbé ismert, azonban valószínűleg a legbátrabb Joao **Lourenco**, Angola elnöke, aki hivatalba lépése után az angolai olajmágnás José Eduardo dos Santos két magas hivatalban lévő gyereket is **eltávolított a pozíciójából**. A **korrupcióval való küzdelem**, a **gazdasági fejlődés** és a **külföldi befektetők** szerzése a fő célja. Mind a három esetben üzleti érdekek is vannak a háttérben és mindegyik vezető fő célja a **külföldi befektetőket ösztönzése** volt.³³

Az IMF jelentése – a világgazdaság kilátásai nagyszerűek

Christine Lagarde, a **Nemzetközi Valutaalap (IMF) igazgatója** Davosban beszélt arról, hogy az IMF **módosította a világgazdaságra vonatkozó előrejelzését**: a korábbinál **derülátóbb új jelentés** szerint a világgazdaság idén és jövőre **3,9%-kal fog**

nővekedni az amerikai adóreformnak, valamint az élénk **kereskedelemnek és befektetéseknek** köszönhetően. A korábbi jelentéshez képest 0,2%-os növekedés mintegy fele az **amerikai adóreformnak** tudható be, ami az ország **gazdasági növekedését** fogja eredményezni 2020-ig, továbbá Amerika **kereskedelmi partnereire is pozitív hatással lesz**. **Németország és Japán** 2018-as kilátásait szintén **megemelte** az IMF, mindkettőét **0,5%-kal**, így az előbbi 2,3, az utóbbi pedig 1,2%-kal fog növekedni a szervezet előrejelzése szerint. A világ **leggyorsabban növekvő gazdasága** 2018-ban **India** lesz, 7,4%-os emelkedéssel, **Kína** pedig a **második helyet** foglalja majd el 6,6%-os növekedéssel. A fejlődő gazdaságok közül **Mexikó és Brazília** is **kiemelkedően** fog teljesíteni a várakozások alapján.³⁴

Az IMF szerint a világgazdasági **fellendülés széles alapokon** nyugszik, hiszen mintegy **120 ország** (amelyek együtt a világ GDP-jének háromnegyedét adják) gazdasága **nővekszik**. Mindemellett természetesen **potenciális veszélyek** is fenyegethetik a fellendülést, például a **növekvő kamatok** és a **magasabb amerikai infláció**, illetve az is előfordulhat, hogy az **amerikai adóreform** a vártnál **kisebb mértékű beruházást** eredményez. Az IMF **óva intett a befelé fordulástól** és új **kereskedelmi korlátok** felállításától, azt viszont hangsúlyozta, hogy az országoknak a javuló **gazdasági kilátásaikat** arra kellene felhasználniuk, hogy **strukturális reformokat** hajtsanak végre és elérjék, hogy a növekedésből **több ember részesüljön**.³⁵ Lagarde kiemelte, hogy továbbra is túl sok ember marad ki a gazdasági fellendülésből, 2017-ben pedig a világ **országainak körülbelül ötödében csökkent az egy főre jutó jövedelem**.³⁶

Soros György – a technológiai óriáscégek kritikája

Soros György, a karitatív tevékenységéről és liberális ügyek támogatásáról ismert milliárdos beszédében rendkívül **kritikus hangot** ütött meg a **Facebookkal és a Google-lel** kapcsolatban: szerinte ezek a vállalatok **monopóliumok**, amelyek **káros hatással** vannak az **egyénekre**, a piaci **innovációra** és a **demokráciára**, a napjaik pedig meg vannak

számlálva.³⁷ Nézete szerint a közösségi médiavállalatok nagyban **befolyásolják** az emberek **gondolkodását és viselkedését**, akik **nincsenek is ennek tudatában**, ennek pedig a demokrácia működésére nézve **hátrányos** hosszú távú **következményei** vannak. Ezen felül ezek a cégek **szándékosan függővé** teszik a felhasználókat, ami rendkívül **káros**, különösen a **serdülőkre** nézve.³⁸

Soros **méltatta** az EU internetes óriáscégekre irányuló szigorú **szabályozását**. Szerinte az **amerikai** tisztviselőknek **példát kellene venniük az európaiakról**, például az EU versenypolitikai biztosáról, Margrethe Vestagerről, akit az amerikai technológiai monopóliumok „végzetének” nevezett. Soros úgy látja, a **szabályozás és a megadóztatás** a Google és a Facebook **végét** fogja hamarosan **jelenteni**. Soros előadása **beleillik** az utóbbi időben a **technológiai szektort érő kritikák** sorába, amik sok területet érintenek, például a **közösségi médián látható reklámokat** és a rajta terjedő **álhíreket**. Az EU **intézményei** az elmúlt években különböző okokból **megbüntették** az Apple-t, a Facebookot és a Google-t, Amerikában pedig a **demokraták** szigorúbb **törvényi szabályozást** szorgalmaznak a technológiai monopóliumokkal kapcsolatban.³⁹ Soros mindemellett **elítélően** beszélt **Trumpról**, aki szerinte egy **Észak-Koreával való atomháború** felé sodorja Amerikát, és aki, ha tehetné, Oroszországhoz hasonló „**maffiaállamot**” hozna létre. Soros úgy véli, **Trump** kormánya **2020-ban** vagy még **korábban fel fog bomlani**.⁴⁰

Kereskedelmi háború és IA

Az **Alibaba** megámodója **Jack Ma** figyelmeztette Davost, hogy **ne használják a kereskedelmet**

fegyverként, hiszen kereskedelmi **háborút** indítani **könnyű**, azonban ezek **beláthatatlan következményeket** vonnának maguk után és nagy nehézségekkel járna ezeknek a háborúnak a megállítása. Mindezt azután javasolta, miután **Donald Trump** amerikai elnök bejelentette a **napelemek és a mosógépek importjának megadóztatását**. Véleménye szerint lehetetlen megállítani a **kereskedelmet**, a **világnak szüksége van rá**, és ha egyszer megállna, akkor jönnének csak a háborúk. Úgy gondolja, hogy ha **szankcionálnak** egy országot, akkor a kis- és a **fiatal vállalkozókat büntetik** ezzel. Szerinte a jövőben nem lesz „Made in China”, vagy „Made in Amerika”, hanem eljön a „**Made on the Internet**”, vagyis az interneten készült időszak.⁴¹ Jack Ma úgy hiszi, hogy a globalizáció egy nagyon jó dolog, aminek a „**mellékhatásait**” el kell fogadnunk.⁴²

Javaslatára szerint a kereskedelmet **nem fegyverként kellene** használni, hanem **megoldásként**, amivel problémákat lehet megoldani. Ezzel szemben az amerikai kereskedelmi miniszter **Wilbur Ross** azt tanácsolta **Amerikának**, hogy **álljon készen** belépni egy esetleges **kereskedelmi háborúba**, hiszen kereskedelmi háborúk mindig is léteztek.⁴³

Az idei fórum egyik sarkalatos témája a **mesterséges intelligencia** fejlődése volt, ami **hatalmas potenciált rejt magában**, de **negatív következményekkel** is fenyeget. A mesterséges intelligencia és a robotok nagyon **sok munkát el fognak venni**, ami egy szomorú megállapítás főleg, ha ezt a jóslatot maga **Jack Ma** az Alibaba vezérigazgatója teszi. Szerinte a **technológiának mindig új lehetőségeket** kellene teremtenie az emberek számára **nem pedig elvenni azokat**.⁴⁴ Emellett másik aggályának is hangot adott ezek kapcsán és úgy fogalmazott, hogy az **első technológiai forradalom** okozta az **első világháborút**, a **második technológiai forradalom**

okozta a **második világháborút** és most itt vagyunk a **harmadik küszöbén**. Pedig Jack Ma reménykedett, hogy az elkövetkezendő háborút a **betegségek, környezetszennyezés és a szegénység** ellen vívja majd az **emberiség** nem pedig **saját maga ellen**.⁴⁵

Bitcoin és a többi kriptovaluta

A legtöbb pénzügyi szakértő egyetértett abban, hogy a **kriptovaluták** egy olyan téma, ami egyre inkább **nagyobb figyelmet** érdemel a globális elit részéről. Az amerikai pénzügyminiszter **Steven Mnuchin** az egyik panelben elmondta, hogy az amerikai döntéshozók számára **sarkalatos kérdést** jelent a **kriptovaluták jelensége** és felhívta a figyelmet, hogy fontos lenne bizonyosságot szerezni arról, hogy ezeket, **nem használják illegális tevékenységekre**. Az IMF vezetője **Christine Lagarde**, **Theresa May** és **Emmanuel Macron** is a bitcoin, valamint a többi kriptovaluta **nemzetközi szabályozását** sürgeti.

Ázsiai és európai szakértők nincsenek egy véleményen, hogy ezek a valuták **milyen befolyással** bírnak az **országok gazdaságában**. **Philip Hammond** brit pénzügyminiszter azonban leszögezte, hogy mielőbbi **szabályozásra van szükség** ezzel kapcsolatban, mivel hamarosan elérkezhet az az idő, amikor a **bitcoin olyan hatalmas befolyásra tesz szert**, hogy automatikusan a **globális gazdaság fontos részévé válik**.⁴⁶

Davosban konszenzus született arról, hogy a való világban a **bitcoin soha nem** lesz annyira hasznos és **használható**, mint a **dollár** vagy a **yen**. **Robert Shiller** amerikai közgazdász szerint a bitcoin által **egy pozitív dolog** megy végbe. **Cecilia Skingsley** svéd közgazdász **nem lát problémát** abban, hogy az emberek bitcoinba fektetnek, azonban **túzásnak ítéli** a bitcoin **valutának való minősítését**. Még azok a davosi résztvevők is, akik bitcoinba fektetnek azon a véleményen vannak, hogy a **bitcoin használhatósága**, mint **valuta limitáltak**.⁴⁷

Benoit Coeure az Európai Központi Bank igazgatóságának tagja sürgeti, hogy a következő **G20 csúcstalálkozón** a nemzetek megvitassák a **bitcoin szabályozását**, hozzátéve, hogy a digitális valuta előnyösen is hathat az **országok fizetési rendszereinek fejlődésének** tekintetében, ami akár egy **pozitív lecke** is lehet. Szerinte a nemzetközi közösségnek meg kell értenie és **kontrollálnia** kell azt az **átjárót**, ami a **valuta „sötét”** részét és a **rendezett pénzügyi rendszert** köti össze.⁴⁸

Készítette: Csenger Ádám, Zoltai Alexandra

PAGEO - Policy Brief

Felelős szerkesztő: Bendarzsevszkij Anton
Szerzők: Bendarzsevszkij Anton, Csenger Ádám, Czirják Ráhel, Eszterhai Viktor, Gere László, Klemensits Péter, Marácz Fanni, Zoltai Alexandra

Kiadja a Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány ©
HU-1013 Budapest, Döbrentei u. 2
www.geopolitika.hu

ISSN 2498-7697

Képek forrása

- Wikimedia Commons
- World Economic Forum (www.weforum.org)

Források

- „China promises opening up, opportunity, development at Davos.” In: Xinhua, 2018.01.25.
- „China Will Surprise World With Reforms in 2018, Xi Adviser Says.” In: Bloomberg, 2018.01.24.
- „G20 must regulate bitcoin to avoid risks says European Central Bank board member Benoit Coeure at Davos.” In: Bloomberg, 2018.01.27.
- „Jack Ma: AI and robots will kill many jobs.” In The National, 2018.01.28.
- „South Africa in ‘new era’, Ramaphosa tells Davos.” In: Times Live, 2018.01.25.
- „The Harvard-Educated ‘Brain’ Behind China’s Economic Transformation.” In: Bloomberg, 2018.01.24.
- Cox, Jeff: Soros: Trump has US ‘set on a course towards nuclear war’. In: CNBC, 2018.01.25.
- DE, Nikhilesh: World Leaders Are Talking Crypto at Davos. In: Coindesk, 2018.01.25.
- ELLIOTT, Larry: Donald Trump woos business but attacks media at Davos. In: The Guardian, 2018.01.26.
- ELLIOTT, Larry: Ghost of general election holds back Theresa May at Davos. In: The Guardian, 2018.01.25.
- GILES, Chris: Trudeau calls time on aggressive capitalism in Davos address. In: Financial Times, 2018.01.23.
- GILES, Chris: Trudeau touts benefits of trade deals in Davos speech. In: Financial Times, 2018.01.23.
- HARDACH, Sophie: This is how much the global economy will grow in 2018, according to the IMF. In: World Economic Forum, 2018.01.22.
- HARRIS, John F., HEATH, Ryan és EDER, Florian: Davos elites get a dose of the Trump First message. In: Politico, 2018.01.26.
- HUET, Natalie: Davos kicks off with good and bad news. In: Euronews, 2018.01.22.
- JONES, Claire: Draghi takes swipe at US for talking down dollar. In: Financial Times, 2018.01.25.
- KOTTASOVÁ, Ivana: Davos: Bitcoin is not currency. In: CNN, 2018.01.26.
- MARTIN, Katie: Davos 2018: Merkel rejects ‘poison’ of populism. In: Financial Times, 2018.01.24.

- MARTIN, Katie: Emmanuel Macron leads Davos riposte to protectionism. In: Financial Times, 2018.01.24.
- NELSON, Eshe: In her second attempt, Theresa May tried to woo Davos by barely mentioning Brexit. In: Quartz, 2018.01.25.
- PETROFF, Alanna: Jack Ma: 'Don't use trade as a weapon'. In: CNN, 2018.01.24.
- PILLING, David: Davos 2018: Southern Africa faces a full-scale revolution. In: Financial Times, 2018.01.24.
- RACHMAN, Gideon: Narendra Modi aims to double size of Indian economy by 2025. In: Financial Times, 2018. 01. 23.
- REID, David: Jack Ma: Don't use trade as a weapon, use it to solve problems. In: CNBC, 2018.01.24.
- SHABAN, Hamza: Facebook and Google are doomed, George Soros says. In: The Washington Post, 2018.01.26.
- SHI Yinghun: Postlight: European leaders call for stronger Europe in Davos. In: Xinhua, 2018.01.25.
- SOLON, Olivia: George Soros: Facebook and Google a menace to society. In: The Guardian, 2018.01.26.
- TETT, Gillian és GILES, Chris: US warns it will step up trade measures in 2018. In: Financial Times, 2018.01.25.
- TETT, Gillian: Davos 2018: Mnuchin says US 'very supportive' of UK on Brexit. In: Financial Times, 2018.01.25.
- WEARDEN, Graeme és FLETCHER, Nick: Davos 2018: Donald Trump, Theresa May and George Soros at WEF – as it happened. In: The Guardian, 2018.01.25.
- WELLS, Peter: Greenback hits three-year low on Mnuchin's preference for weaker dollar. In: Financial Times, 2018.01.24.
- ZILLMAN, Claire: Trump's Davos Speech: 3 Ways He Pitched the U.S. to the Global Elite. In: Fortune, 2018.01.26.

Jegyzetek

¹ HARRIS, John F., HEATH, Ryan és EDER, Florian: Davos elites get a dose of the Trump First message. In: Politico, 2018.01.26., <https://www.politico.com/story/2018/01/26/trump-davos-speech-america-first-371243> (2018.01.30.)

² ELLIOTT, Larry: Donald Trump woos business but attacks media at Davos. In: The Guardian, 2018.01.26., <https://www.theguardian.com/business/2018/jan/26/donald-trump-booed-in-davos-as-he-woos-businesses> (2018.01.29.)

³ ZILLMAN, Claire: Trump's Davos Speech: 3 Ways He Pitched the U.S. to the Global Elite. In: Fortune, 2018.01.26., <http://fortune.com/2018/01/26/trump-davos-2018-speech/> (2018.01.29.)

⁴ ELLIOTT, Larry: Donald Trump woos business but attacks media at Davos. In: The Guardian, 2018.01.26., <https://www.theguardian.com/business/2018/jan/26/donald-trump-booed-in-davos-as-he-woos-businesses> (2018.01.29.)

⁴ ZILLMAN, Claire: Trump's Davos Speech: 3 Ways He Pitched the U.S. to the Global Elite. In: Fortune, 2018.01.26., <http://fortune.com/2018/01/26/trump-davos-2018-speech/> (2018.01.29.)

- ⁵ HARRIS, John F., HEATH, Ryan és EDER, Florian: Davos elites get a dose of the Trump First message. In: Politico, 2018.01.26., <https://www.politico.com/story/2018/01/26/trump-davos-speech-america-first-371243> (2018.01.30.)
- ⁶ TETT, Gillian: Davos 2018: Mnuchin says US 'very supportive' of UK on Brexit. In: Financial Times, 2018.01.25., <https://www.ft.com/content/ae4b4072-01a9-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.01.29.)
- ⁷ TETT, Gillian és GILES, Chris: US warns it will step up trade measures in 2018. In: Financial Times, 2018.01.25., <https://www.ft.com/content/68ad5652-0160-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.01.29.)
- ⁸ Uo.
- ⁹ WELLS, Peter: Greenback hits three-year low on Mnuchin's preference for weaker dollar. In: Financial Times, 2018.01.24., <https://www.ft.com/content/f5669cd8-0111-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.01.29.)
- ¹⁰ JONES, Claire: Draghi takes swipe at US for talking down dollar. In: Financial Times, 2018.01.25., <https://www.ft.com/content/87e55326-01c4-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.01.29.)
- ¹¹ TETT, Gillian és GILES, Chris: US warns it will step up trade measures in 2018. In: Financial Times, 2018.01.25., <https://www.ft.com/content/68ad5652-0160-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.01.29.)
- ¹² GILES, Chris: Trudeau touts benefits of trade deals in Davos speech. In: Financial Times, 2018.01.23., <https://www.ft.com/content/1d86fd98-0063-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.01.30.)
- ¹³ GILES, Chris: Trudeau calls time on aggressive capitalism in Davos address. In: Financial Times, 2018.01.23., <https://www.ft.com/content/ec57b2bc-0062-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.01.30.)
- ¹⁴ GILES, Chris: Trudeau touts benefits of trade deals in Davos speech. In: Financial Times, 2018.01.23., <https://www.ft.com/content/1d86fd98-0063-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.01.30.)
- ¹⁵ GILES, Chris: Trudeau calls time on aggressive capitalism in Davos address. In: Financial Times, 2018.01.23., <https://www.ft.com/content/ec57b2bc-0062-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.01.30.)
- ¹⁶ ELLIOTT, Larry: Ghost of general election holds back Theresa May at Davos. In: The Guardian, 2018.01.25., <https://www.theguardian.com/business/2018/jan/25/ghost-general-election-theresa-may-davos-2018> (2018.02.05.)
- ¹⁷ NELSON, Eshe: In her second attempt, Theresa May tried to woo Davos by barely mentioning Brexit. In: Quartz, 2018.01.25., <https://qz.com/1189313/davos-2018-in-her-second-attempt-theresa-may-tried-to-woo-the-world-economic-forum-by-barely-mentioning-brexit/> (2018.01.30.)
- ¹⁸ WEARDEN, Graeme és FLETCHER, Nick: Davos 2018: Donald Trump, Theresa May and George Soros at WEF – as it happened. In: The Guardian, 2018.01.25., <https://www.theguardian.com/business/live/2018/jan/25/davos-2018-may-trump-hammond-lagarde-climate-change-crypto-tax-avoidance-day-three-live> (2018.01.30.)
- ¹⁹ SHI Yinghun: Postlight: European leaders call for stronger Europe in Davos. In: Xinhua, 2018.01.25. http://www.xinhuanet.com/english/2018-01/25/c_136922431.htm (2018.02.01.)
- ²⁰ MARTIN, Katie: Emmanuel Macron leads Davos riposte to protectionism. In: Financial Times, 2018.01.24. <https://www.ft.com/content/4a8dacc8-0127-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.02.01.)
- ²¹ SHI Yinghun: Postlight: European leaders call for stronger Europe in Davos. In: Xinhua, 2018.01.25. http://www.xinhuanet.com/english/2018-01/25/c_136922431.htm (2018.02.01.)
- ²² Uo.
- ²³ MARTIN, Katie: Davos 2018: Merkel rejects 'poison' of populism. In: Financial Times, 2018.01.24. <https://www.ft.com/content/7d0df9c6-010b-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.02.01.)
- ²⁴ MARTIN, Katie: Davos 2018: Merkel rejects 'poison' of populism. In: Financial Times, 2018.01.24. <https://www.ft.com/content/7d0df9c6-010b-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.02.01.)
- ²⁵ SHI Yinghun: Postlight: European leaders call for stronger Europe in Davos. In: Xinhua, 2018.01.25. http://www.xinhuanet.com/english/2018-01/25/c_136922431.htm (2018.02.01.)
- ²⁶ RACHMAN, Gideon: Narendra Modi aims to double size of Indian economy by 2025. In: Financial Times, 2018.01.23. <https://www.ft.com/content/156e5e7e-0047-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.01.02.)
- ²⁷ „The Harvard-Educated 'Brain' Behind China's Economic Transformation.” In: Bloomberg, 2018.01.24. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-01-24/china-s-man-in-davos-is-the-brain-behind-economy-s-overhaul> (2018.02.01.)
- ²⁸ „China Will Surprise World With Reforms in 2018, Xi Adviser Says.” In: Bloomberg, 2018.01.24. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-01-24/china-will-surprise-world-with-reforms-in-2018-xi-adviser-says> (2018.02.01.)
- ²⁹ MARTIN, Katie: Emmanuel Macron leads Davos riposte to protectionism. In: Financial Times, 2018.01.24. <https://www.ft.com/content/4a8dacc8-0127-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.02.01.)
- ³⁰ „China promises opening up, opportunity, development at Davos.” In: Xinhua, 2018.01.25. http://www.xinhuanet.com/english/2018-01/25/c_136924359.htm (2018.02.01.)

- ³¹ „South Africa in 'new era', Ramaphosa tells Davos." In: Times Live, 2018.01.25.
<https://www.timeslive.co.za/politics/2018-01-25-south-africa-in-new-era-ramaphosa-tells-davos/> (2018.02.01.)
- ³² PILLING, David: Davos 2018: Southern Africa faces a full-scale revolution. In: Financial Times, 2018.01.24.
<https://www.ft.com/content/8b28e91e-0037-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.02.01.)
- ³³ PILLING, David: Davos 2018: Southern Africa faces a full-scale revolution. In: Financial Times, 2018.01.24.
<https://www.ft.com/content/8b28e91e-0037-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> (2018.02.01.)
- ³⁴ HARDACH, Sophie: This is how much the global economy will grow in 2018, according to the IMF. In: World Economic Forum, 2018.01.22., <https://www.weforum.org/agenda/2018/01/embargoed-this-is-how-much-the-global-economy-will-grow-in-2018/> (2018.01.30.)
- ³⁵ U.o.
- ³⁶ HUET, Natalie: Davos kicks off with good and bad news. In: Euronews, 2018.01.22.,
<http://www.euronews.com/2018/01/22/davos-kicks-off-with-good-and-bad-news> (2018.01.30.)
- ³⁷ SHABAN, Hamza: Facebook and Google are doomed, George Soros says. In: The Washington Post, 2018.01.26.,
<https://www.washingtonpost.com/news/the-switch/wp/2018/01/26/facebook-and-google-are-doomed-george-soros-says/> (2018.01.30.)
- ³⁸ SOLON, Olivia: George Soros: Facebook and Google a menace to society. In: The Guardian, 2018.01.26.,
<https://www.theguardian.com/business/2018/jan/25/george-soros-facebook-and-google-are-a-menace-to-society> (2018.01.30.)
- ³⁹ SHABAN, Hamza: Facebook and Google are doomed, George Soros says. In: The Washington Post, 2018.01.26.,
<https://www.washingtonpost.com/news/the-switch/wp/2018/01/26/facebook-and-google-are-doomed-george-soros-says/> (2018.01.30.)
- ⁴⁰ COX, Jeff: Soros: Trump has US 'set on a course towards nuclear war'. In: CNBC, 2018.01.25.,
<https://www.cnbc.com/2018/01/25/soros-trump-has-us-set-on-a-course-towards-nuclear-war.html> (2018.01.30.)
- ⁴¹ PETROFF, Alanna: Jack Ma: 'Don't use trade as a weapon'. In: CNN, 2018.01.24.
<http://money.cnn.com/2018/01/24/news/jack-ma-trade-davos-2018-wef/index.html> (2018.02.01.)
- ⁴² REID, David: Jack Ma: Don't use trade as a weapon, use it to solve problems. In: CNBC, 2018.01.24.
<https://www.cnbc.com/2018/01/24/jack-ma-dont-use-trade-as-a-weapon-use-it-to-solve-problems.html> (2018.02.01.)
- ⁴³ REID, David: Jack Ma: Don't use trade as a weapon, use it to solve problems. In: CNBC, 2018.01.24.
<https://www.cnbc.com/2018/01/24/jack-ma-dont-use-trade-as-a-weapon-use-it-to-solve-problems.html> (2018.02.01.)
- ⁴⁴ „Jack Ma: AI and robots will kill many jobs." In The National, 2018.01.28.
<https://www.thenational.ae/business/technology/jack-ma-ai-and-robots-will-kill-many-jobs-1.698838> (2018.02.01.)
- ⁴⁵ REID, David: Jack Ma: Don't use trade as a weapon, use it to solve problems. In: CNBC, 2018.01.24.
<https://www.cnbc.com/2018/01/24/jack-ma-dont-use-trade-as-a-weapon-use-it-to-solve-problems.html> (2018.02.01.)
- ⁴⁶ DE, Nikhilesh: World Leaders Are Talking Crypto at Davos. In: Coindesk, 2018.01.25.
<https://www.coindesk.com/may-lagarde-mnuching-davos-bitcoin-roundup/> (2018.02.01.)
- ⁴⁷ KOTTASOVÁ, Ivana: Davos: Bitcoin is not currency. In: CNN, 2018.01.26.
<http://money.cnn.com/2018/01/26/technology/davos-bitcoin-currency-asset/index.html> (2018.02.01.)
- ⁴⁸ „G20 must regulate bitcoin to avoid risks says European Central Bank board member Benoit Coeure at Davos." In: Bloomberg, 2018.01.27. <http://www.scmp.com/business/global-economy/article/2130814/ecbs-coeure-urges-g20-discuss-bitcoin-regulation-march> (2018.02.01.)